

ня персоналу і не тільки. Приміром, респіраторну гігієну та етикет кашлю мають застосовувати всі працівники ЗОЗ, пацієнти й особи, які їх супроводжують, за наявності у них будь-яких симптомів респіраторного захворювання: кашель, закладеність або виділення з носа, чхання. Дотримувати заходів із респіраторної гігієни та етикету кашлю необхідно вже на вході до медзакладу.

Визначаємо тип і строки навчання

Навчання та підготовку з ППК проводьте для всіх працівників. Воно може бути як теоретичним, так і практичним. Для працівників адміністративних і управлінських структурних підрозділів, обслуговчого персоналу, прибиральників тощо проведіть ознайомче навчання із ППК. Обов'язково навчайте всіх нових працівників.

Навчання з ППК для всіх працівників проводьте щорічно. При цьому враховуйте нові дані чи нормативні документи. Так само щонайменше раз на рік оцінюйте й ефективність навчання.

Здійснюємо постійний моніторинг

Регулярно проводьте моніторинг дотримання правил гігієни рук, очищення й дезінфекції поверхонь, очищення, дезінфекції та стерилізації медичних виробів й інструментарію, використання засобів індивідуального захисту, якості поточного та генерального прибирань, безпечного поводження з медичними відходами тощо.

За результатами моніторингу та аналізу даних, визначаєте правильність підходу до організації навчання чи необхідність корегувати ухвалені рішення. ■

ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИН
Цифрового видавництва
MCFR

Ми заощаджуємо
ваш час і гроші!

shop.mcfr.ua

У статті — поради, що допоможуть набрати більше балів під час акредитації. Організуйте роботу з медичними відходами з урахуванням усіх змін у законодавстві

Оксана Грищенко,
головний редактор журналу «Довідник
головної медичної сестри»

Медичні відходи: збір, зберігання та локальні документи

Безпечне поводження з медичними відходами — один зі стандартних заходів захисту, яких медпрацівники мають дотримувати під час догляду за будь-яким пацієнтом. У новій редакції розділу 7 Стандартів акредитації закладів охорони здоров'я, затверджених наказом МОЗ від 14.03.2011 № 142 (далі — Стандарти акредитації), є дев'ять пунктів, що стосуються роботи ЗОЗ із медичними відходами. У статті розповідаємо, що вимагає кожен із них та як організувати поводження з відходами, щоб набрати максимальну кількість балів під час акредитації.

Із 29.10.2021 діють зміни до Стандартів акредитації, які вніс наказ МОЗ від 03.08.2021 № 1614 (далі — Наказ № 1614).

Роботу з медичними відходами в ЗОЗ регламентують Державні санітарно-протиепідемічні правила і норми щодо поводження з медичними відходами, затверджені наказом МОЗ від 08.06.2015 № 325 (далі — Правила № 325). Відповідно до цього документа медичні відходи поділяють на чотири категорії:

- А — епідемічно безпечні;
- В — епідемічно небезпечні;
- С — токсикологічно небезпечні;
- D — радіологічно небезпечні.

У Стандартах акредитації є вимоги щодо роботи із кожною з цих категорій медичних відходів.

Нагадуємо, що 03.11.2021 втратила чинність Інструкція про збір, знезараження, зберігання і здачу використаних медичних виробів одноразового застосування із пластичних мас, затверджена наказом МОЗ від 22.10.1993 № 223.

Як збирати та зберігати

Категорія А

У підрозділах ЗОЗ мають бути ємності для збору медичних відходів категорії А. Це вимога пункту 7.27 Стандартів акредитації. Вона стосується ЗОЗ, що надають первинну, вторинну або третинну лікувально-профілактичну допомогу. Забезпечте структурні підрозділи ЗОЗ відрами з педаллю та мішками, стійкими до механічних пошкоджень для збирання медичних відходів категорії А.

До відходів категорії А належать:

- харчові відходи всіх відділень ЗОЗ, крім інфекційних, зокрема венерологічних та фтизіатричних;
- відходи, що не мали контакту з біологічними рідинами пацієнтів, інфекційними та шкірно-венерологічними хворими;
- побутові відходи (тверді, великогабаритні, ремонтні) всіх відділень закладу, крім інфекційних, зокрема венерологічних та фтизіатричних.

Харчові відходи збирайте роздільно від інших відходів у багаторазові ємності або одноразові пакети у приміщеннях харчоблоків, їдальнях і буфетних (п. 2 розд. IV Правил № 325). Такі відходи можна тимчасово протягом 24 год зберігати в окремих спеціальних контейнерах, якщо немає спеціально виділеного холодильного обладнання. Мийте і дезінфікуйте контейнери після кожного спорожнення. Забезпечте запас контейнерів — не менше ніж на добу.

Поверхні та агрегати великогабаритних побутових відходів, що контактували з інфікованим матеріалом або хворими, обов'язково дезінфікуйте перед їх розміщенням у накопичувальному контейнері або спеціальному приміщенні (п. 4 розд. IV Правил № 325).

Категорія В

Ємності для збору відходів категорії В і контейнери для збору відходів категорії В «небезпечно гострі предмети» мають відповідати національним стандартам. Розташовуйте їх безпосередньо в місці(ях) утворення відходів. Вимоги пунктів 7.28 та 7.29 Стандартів акредитації стосуються ЗОЗ, що надають первинну, вторинну або третинну лікувально-профілактичну допомогу.

Плануйте заздалегідь безпечне виконання процедур з використанням голів й утилізацію відходів (пп. 5 п. 2 додатка 7 до Заходів та Засобів щодо попередження інфікування при проведенні догляду за пацієнтами, затверджених наказом МОЗ від 03.08.2020 № 1777).

Збирайте відходи категорії В у місцях їх утворення впродовж робочої зміни. Використовуйте тверду упаковку, що не проколюється, — контейнери або одноразову м'яку — пакети (табл.). Коли використовуєте контейнери для гострого інструментарію, заповнюйте їх не довше ніж три доби.

Як обрати ємність для відходів категорії В

Вид відходів	Ємності
Гострі предмети	Вологостійкі контейнери, що не проколюються та мають кришку, яка щільно прилягає й унеможливує її неконтрольоване розкриття
Органічні, рідкі відходи: кров, промивні, дренажні рідини тощо	Герметичні вологостійкі контейнери, що унеможливають їх неконтрольоване відкриття

Якщо використовуєте пакет, після заповнення зав'яжіть або закрийте його, щоб запобігти висипанню відходів. Дотримуйте вимог біологічної безпеки. Транспортувати відходи категорії В у відкритих ємностях **заборонено** (п. 7 розд. V Правил № 325).

Дезінфікуйте багаторазові ємності для збору відходів категорії В після кожного використання.

Медичні відходи категорії В, які отримали з клінічних підрозділів, збирайте у контейнери та переміщуйте їх до приміщення для збирання або тимчасового зберігання відходів. Обирайте контейнери для зберігання відходів, які відповідають вимогам:

- виготовлені з матеріалів, стійких до механічного впливу, високих і низьких температур, мийних та дезінфекційних засобів;
- закриваються кришками;
- їх конструкція не допускає неконтрольованого відкриття.

Витяжні шафи для нейтралізації відходів категорії С мають бути у ЗОЗ, що використовують цитостатики і генотоксичні препарати. Такі шафи мають відповідати національним стандартам. Вимога пункту 7.30 Стандартів акредитації стосується ЗОЗ, що надають вторинну або третинну лікувально-профілактичну допомогу.

Відходи категорії С становлять загрозу хімічного характеру. Тому збирайте їх у марковані ємності з кришками, які щільно прилягають, та зберігайте у спеціально виділених приміщеннях.

МОЗ забороняє без дезактивації збирати, тимчасово зберігати відходи цитостатиків і генотоксичних препаратів, а також усіх видів відходів, що утворюються після приготування їх розчинів (флакони, ампули тощо). Дезактивуйте такі відходи одразу на місці їх утворення і дезактивуйте робоче місце. Працюйте з такими відходами лише в засобах індивідуального захисту та використовуйте витяжні шафи (п. 3 розд. VI Правил № 325).

Передавайте медичні відходи категорії С спеціалізованим підприємствам, що мають ліцензію на операції у сфері поводження з небезпечними відходами.

Спеціальні ємності (контейнери, шафи тощо) для зберігання відходів категорії D мають бути у ЗОЗ, які використовують радіоізотопи у медичних та/або наукових цілях у будь-якому агрегатному стані, що перевищують допустимі рівні радіаційної безпеки. Такі ємності мають відповідати національним стандартам. Вимога пункту 7.31 Стандартів акредитації стосується ЗОЗ, що надають вторинну або третинну лікувально-профілактичну допомогу.

Збирайте, зберігайте, транспортуйте та видаляйте відходи категорії D відповідно до вимог законодавства України щодо поводження з радіоактивними відходами, нормами радіаційної безпеки (п. 2 розд. VII Правил № 325).

Які документи розроблювати

Пункти 7.32 та 7.33 Стандартів акредитації вимагають, щоб усі ЗОЗ мали договори на вивіз відходів категорії A та небезпечних відходів.

Також відділ з інфекційного контролю має розробити стандартні операційні процедури (СОП) щодо поводження з відходами*, а керівник ЗОЗ — затвердити їх. Вимога пункту 7.64 Стандартів акредитації стосується ЗОЗ, що надають первинну, вторинну або третинну лікувально-профілактичну допомогу.

Внесіть СОП до плану з навчання і підготовки працівників, а обов'язковість їх дотримання працівниками зазначте у посадових інструкціях. Цього вимагають не лише Стандарти акредитації, а й Порядок впровадження профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я, які надають медичну допомогу в стаціонарних умовах, затверджений Наказом № 1614.

Призначте працівника, який перевірятиме, чи дотримує персонал закладу вимог СОП. Результати моніторингу й оцінювання використовуйте, щоб удосконалити навчання і підготовку з профілактики інфекцій та інфекційного контролю. Вимога пункту 7.72 Стандартів акредитації стосується ЗОЗ, що надають первинну, вторинну або третинну лікувально-профілактичну допомогу.

*Зразки СОП:

- «Порядок поводження з медичними відходами» («Довідник головної медичної сестри» № 7/2021, с. 38);
- «Поводження з медичними відходами категорії B» («Довідник головної медичної сестри» № 3/2021, с. 31).

Тримайте поради, як запобігти надмірному накопиченню, раціонально поводитися і знешкоджувати медичні відходи, що утворюються внаслідок щеплень від COVID-19. Усі ЗОЗ, персонал яких вакцинує населення від коронавірусної хвороби, зобов'язані дотримувати вимог нової постанови Головного державного санітарного лікаря України

Оксана Грищенко,
головний редактор журналу «Довідник
головної медичної сестри»

Як утилізувати медичні відходи після вакцинації

ЗОЗ, персонал яких вакцинує населення від COVID-19, має дотримувати вимог:

- санітарного законодавства;
- КМУ на період карантину;
- Протиепідемічних заходів поводження з медичними відходами, що утворюються внаслідок проведення кампанії масової вакцинації населення від коронавірусної хвороби (COVID-19), затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 10.02.2022 № 14 (далі — Заходи).

У статті розповідаємо, як ЗОЗ мають поводитися з медичними відходами відповідно до Заходів.

Насамперед керівник ЗОЗ затверджує наказом відповідальну особу щодо поводження з медичними відходами. Вона має розробити, а керівник ЗОЗ — затвердити мінімальний перелік стандартних операційних процедур (СОП). До нього обов'язково мають входити:

- графік забирання медичних відходів у закладі для транспортування їх до місця тимчасового зберігання;
- надягання, носіння, знімання і поводження з відходами засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) у контексті поводження з медичними відходами;
- алгоритм дій під час поводження з медичними відходами*;
- алгоритм передавання небезпечних медичних відходів спеціалізованій організації, яка у встановленому законодавством порядку отримала ліцензію на поводження з небезпечними відходами та має потужності для проведення інсинерації відходів, включно з графіком передавання;
- алгоритм дій за аварійних ситуацій (наприклад, пошкодження коробки безпечної зберігання (КБЗ), перевертання візка);
- алгоритм транспортування КБЗ мобільною бригадою вакцинації.

* Зразок документа — на с. 40.